

материального, так и психологического, за выполненную работу, что заставляет человека думать, что его работа не имеет ценности.

Синдром профессионального выгорания встречается нередко и у лиц, работа которых связана с тесным контактом с людьми, то есть в системе «человек – человек» – у врачей, психологов, педагогов, работников социальных служб, операторов, менеджеров, руководителей и т. д. А также у тех работников, которые по профилю своей работы постоянно общаются с людьми, пребывающими в трудной жизненной ситуации. Например, у специалиста социальной сферы это клиенты с разными проявлениями инвалидности, конфликтные и тяжелые люди пожилого и старческого возраста и др.

Чем дальше человек погружается в свою работу, тем быстрее развивается синдром выгорания. В конечном счете, это приводит к тому, что он перестает получать удовольствие и от работы, и от отдыха, и от жизни в целом. В какой-то момент человек может сломаться и не найти в себе сил двигаться дальше.

Например, специалисты социальной сферы постоянно находятся в процессе активного общения с клиентами (среди которых есть и такие, кто настроен негативно), они постоянно сталкиваются с непредвиденными обстоятельствами, условия их работы очень изменчивы. Это все общие причины выгорания, которые, в принципе, способны вызвать синдром и у представителей других профессий.

УДК 81; 908

БЕЛАРУСКІЯ КІТАБЫ

*Уткеевіч В.І., к.філал.н., дац., Бельскі Г.М. студ.
Віцебскі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт,
г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь*

Беларуская мова ўнікальная тым, што за сваю гісторыю ў ёй выкарыстоўваліся чатыры незалежныя графічныя сістэмы (глагалічная, кірылічная, лацінская і нават персідска-арабская). Апошняя з'ява найбольш цікавая і вядомая пад назвай «беларускія кітабы». Беларускі арабскі алфавіт пабачыў свет дзякуючы татарам, якія ў часы Вялікага Княства Літоўскага былі прынятыя вялікім Князем Вітаўтам па ваенна-палітычнай дамоў. Кітабы (ад араб. kitab – «кніга») ствараліся на працягу XVI–XIX стст. татарамі, што пасяліліся і прыжыліся ў ВКЛ, ды паступова забыліся на сваю родную мову, але захавалі навыкі пісьменнасці. Змест кітабаў – тэксты, якія тлумачаць Каран, апісанні мусульманскіх рытуалаў і асноўных мусульманскіх абавязкаў, усходнія казкі, прыгодніцкія аповесці. Кітабы напісаны і чытаюцца справа налева, тэкст пачынаецца там, дзе ў славянскіх кнігах заканчваецца. Радок у такіх манускрыптах суцэльны, няма падзелу на словы, адсутнічаюць знакі прыпынку і напісанні з вялікай літары. Дамінуе ў іх тагачасная беларуская народна-дыялектная мова. Мова кітабаў адрозніваецца ад мовы старажытных беларускіх літаратурных помнікаў (напрыклад, тэкстаў Францыска Скарыны), яна блізкая менавіта да гутарковай народнай мовы. З дапамогай арабскай графікі нават лепш, чым сродкамі кірыліцы, добра перадаюцца некаторыя фанетычныя яе асаблівасці: асімілятыўная мяккасць зычных, дзеканне і цеканне і падобнае. Самым старажытным з цяпер вядомых з'яўляецца Казанскі Кітаб (XVII ст.), які захоўваецца ў Казанскім універсітэце. Іншыя кітабы знаходзяцца ў розных бібліятэках Мінска, Вільнюса, Лондана. Сёння ў дзяржаўных фондах Беларусі захоўваецца сорак

адна кніга кітабаў: у Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа, Нацыянальнай бібліятэцы, Гродзенскім дзяржаўным музеі гісторыі рэлігіі, Музеі гісторыі Клетчыны.

У кітабах адлюстраваны побыт, звычаі, традыцыі татар-перасяленцаў, таму іх тэксты – каштоўны матэрыял для лінгвістаў, этнографістаў, літаратуразнаўцаў, гісторыкаў. Навуковае вывучэнне кітабаў пачалося ў XIX ст. Сярод найбольш знакамітых даследчыкаў XIX – пачатку XX ст. можна назваць моваведаў Антона Мухлінскага, Яўхіма Карскага, Яна Станкевіча. У цяперашні час сфарміраваўся асобны кірунак пад назвай «кітабістыка». Вельмі цікава адзначыць, што кітабістыка лічыцца раздзелам славістыкі. Вывучэнню кітабаў прысвечаны працы сучасных беларускіх, літоўскіх, польскіх, швейцарскіх, брытанскіх даследчыкаў. Сярод іх – віцебскі мовазнаўца Віктар Несцяровіч, мінскія навукоўцы Міхась Тарэлка, Ірына Сынковіч і іншыя. З верасня 2020 года, адбылася прэзентацыя каталога беларускага кітабіста М.У. Тарэлкі «Тафсіры, кітабы і хамаілы з прыватных кнігазбораў Беларусі». Мерапрыемства прайшло ў Цэнтральнай навуковай бібліятэцы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Прысутнічалі прадстаўнікі навуковых колаў, студэнты. У складзеным каталогу апісаны 28 рукапісаў кітабаў.

У кастрычніку 2022 г. некаторыя кніжныя рэліквіі Беларусі былі прадстаўлены ў Новай Александрыйскай бібліятэцы ў Егіпце. Як адметная каштоўнасць беларускай культуры, ў калекцыю былі ўключаны арабаграфічныя рукапісы – кітабы.

Можна адзначыць, што кітабы маюць вялікае гістарычнае і культурнае значэнне для Беларусі. Акрамя гэтага, кітабы з'яўляюцца адным з гістарычных помнікаў беларускай мовы, раскрываюць асаблівасці яе фарміравання і развіцця.

УДК 347.6

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ЛИЧНЫХ НЕИМУЩЕСТВЕННЫХ ПРАВ И ОБЯЗАННОСТЕЙ СУПРУГОВ

Остапишина Л.О., ст. преп., Тутова К.П., студ., Ходатович А.А., студ.

*Витебский государственный технологический университет,
г. Витебск, Республика Беларусь*

Брак – это добровольный, равноправный союз мужчины и женщины, заключенный с соблюдением определенных правил с целью создания семьи. Правосознанию русского народа глубоко чуждыми являются представления о браке как одном из видов гражданско-правовых сделок. Главными в семье являются, таким образом, личные неимущественные отношения. Подавляющее большинство этих отношений нормами права не регулируются, так как их природа исключает возможность воздействия на них правовых предписаний государства. Поэтому личные неимущественные отношения в семье, в первую очередь отношения супругов между собой, регулируются самими супругами с учетом норм морали, а также национальных обычаев и традиций.

С принятием христианства на Руси брачно-семейные дела были отнесены к компетенции православной церкви. Наблюдалась тенденция рецепции византийского брачно-семейного законодательства, основанного на канонических представлениях о браке.

Русский перевод Номоканона с этими дополнениями получил название Кормчей книги. В Кормчей книге мы находим определение брака: «Брак есть мужеви и жене сочетание, и событие во всей жизни, божественная и человеческая правды общения».